

PEDAGÓGUSOK A KÖZÉLETBEN

JUHÁSZ KÁROLY

Baja, Tanítóképző Intézet

Pedagógusképzők a közművelődési határozat megvalósításáért

Aczél György, a Minisztertanács elnökhelyettesei mondotta az országos közművelődéspolitikai tanácskozáson előadói beszédében:

„A közművelődés különösen sokat köszönhet a pedagógusoknak. Sokan lettek közülük hivatásos népművelők, könyvtárosok, a művelődésügy szervezői és irányítói. A pedagógusok közművelődési tevékenységére, fáradságát és sokszor anyagiakat sem tekintő közreműködésére tisztelettel nézünk, és a továbbiakban is számítunk.”

Ezek az elismerő szavak, amelyek egyúttal buzdítóak is, gondolatokat indítanak el a pedagógus olvasóban. Felidézük azt a 30 évet, amely alatt a pedagógus társadalom legjobbjai népművelőként a szocialista kultúra kibontakoztatásáért és terjesztéséért fáradoztak. Emlékeztet arra is, hogy nem kevésbé sokat tettek a pedagógusképző intézmények azzal, hogy olyan nevelőket képeztek, akik közül sokan az iskolai munka mellett hivatástudattal vállalkoztak sokszor éjszakába hajló népművelési tevékenységre, művelődési ház igazgatói, könyvtárosi, szakkörvezetői és más közművelő és mozgalmi munkára. Többek között a felnőttnevelés nem választható el szocialista társalmunktól, de a pedagógusok tevékeny közreműködéséért sem.

Az MSZMP Központi Bizottsága 1974. március 19–20-i közművelődési határozata kijelölte a közművelődés soron következő feladatait, amely szerint jelentős szerepet szán a végrehajtásban a pedagógus népművelőknek is. Ennek a halaszthatatlan feladatnak – magas szintű felkészítés biztosításával – meg kell felelnie valamennyi pedagógusképző főiskolának, intézetnek.

Főiskolákra, intézetekre alkalmazva a feladatokat a következő főbb területekre konkretizáljuk: képzés kiterjesztése, feltételeinek megteremtése, tartalmi feladatok, szervezési kérdések megoldása.

Kiinduló tételként fogadjuk el dr. Gosztonyi János oktatási államtitkár felszólalásának részletét: „A közművelődés munkásai között mindig szép számmal voltak, és jó munkát végeztek a pedagógusok. Feladatunknak tartjuk, hogy képzésük, továbbképzésük során felkészítsük őket a közművelődési munkára.” (Országos közművelődéspolitikai tanácskozás.)

a) A pedagógusképző intézmények az Oktatási és Kulturális Minisztérium, a Népművelési Intézet, a megyei tanácsok művelődésügyi osztályai egyetértő támogatásával a szakemberképzésben, annak kiterjesztésében és a továbbképzésben segíthetik elsősorban a közművelődést. Ehhez a feltételek megteremtése a legfontosabb feladat. Szervezetileg biztosítani kell a főiskolákon és tanítóképző intézetekben a képzés lehetőségét. E mellett olyan gyakorló területekre (műv. központ, könyvtár) van szükség a főiskolák székhelyén és közvetlen környékén, ahol a képzés az élet szerves kapcsolatával hatékonyan megvalósítható. Ilyen szempontból is jelentős pl. Baja város elhatározása, amely szerint: egy új művelődési központ építését és a Városi-Járási Könyvtár korszerűsítését tervezik. A közvetlen környék (Bajai járás) már jobb feltételeket kínál, mert az utóbbi években jó néhány községben épült művelődési ház, klubkönyvtár, könyvtár korszerű felszereléssel.

A képzés feltételeinek kialakításánál a személyi kérdések megoldása sem kis gond. Képzés a szakképzett népművelő-könyvtáros, oktató, tanár. Ugyancsak hiányzik a területi szakmai gyakorlat vezetésére, irányítására alkalmas művelődési ház igazgató, művészeti előadó, könyvtárvezető. Mégis vállalni kell – a minisztérium támogatásával – intézményeinkben a szakemberképzést minimális és kialakuló feltételek mellett is. Erre sarkall a Bács-Kiskun megyei párthatározat egyik részlete, mely leszögezi: „... a Bajai Tanítóképző Intézet növendékeit jobban be kell kapcsolni a megye közművelődésébe, jobban elő kell készíteni őket a közművelő munkával való azonosulásra.”

b) A tartalom a feladatok megoldásában valósul meg. A feladat tehát adott. Baján jelenleg szabadon választható speciálkollégium keretében könyvtáros képzés már folyik, a következő években 3 éves szakosító kollégium keretében – a feltételektől függően – válik lehetővé a közművelő, könyvtáros képzéssel való foglalkozás. Elvégzése a hallgatók számára olyan lehetőséget is biztosít, hogy továbbtanulással egy év alatt főiskolai végzettséget szerezhetnek. Az ország négy főiskoláján (Eger, Nyíregyháza, Pécs, Szeged) tanári szak-

kal párosítva indul a közművelő és könyvtáros képzés, amelyet csak üdvözölni lehet. Mindezek ellenére számolnunk kell azzal, hogy rövid időn belül ez sem oldja meg a problémát, nem számolja fel a szakemberhiányt, mert a tanító és tanári szakot szerzők jelentős számban pedagógusként helyezkednek el.

Megjegyzendő, hogy a tanítóképző intézetekben a szabadon választható speciálkollégiumi rendszer nem töltheti be a rendelkezését, mert a tantervi órakeretben már egy kötelező szakosító kollégium felvétele elidegeníti a hallgatót attól, hogy saját terhelését még tovább fokozza. A kötelező szakosító kollégiumok sorába történő felvételük indokolt.

A kutatások sajnos nem általánosak, nem kiterjedtek és nem kellően összefogottak. A közművelődés tartalmi fejlesztésének, vezetési és szervezési kérdéseinek kutatásait országosan is számba kellene venni, rendszerezni és irányítani. Tudunk felnőttoktatási, ismeretterjesztési, továbbképzési, vezetési, szervezési, sőt építészeti kísérletekről is, de az elszigeteltségből és a szétaprózottságból kevés tud kilépni. Néhány helyen pedig azonos, vagy tartalmában nagyon hasonló kísérlet köt le feleslegesen sok időt, energiát. Nem kell ma már bizonyítani pl. a munkahelyi kiscsoportos (szocialista brigád, KISZ, nőbizottság, klub) klubszerű közművelődési forma létjogosultságát, előnyeit. Fontos feladat viszont tartalmi, módszertani kérdéseinek vizsgálata és megoldása. A bajai elképzelés is egybevág ezzel az igénnyel: „Az üzemknél, vállalatoknál nagyobb gondot kell fordítani a munkásklubok létrehozására és a meglévő klubokban folyó munka tartalmi szintjének emelésére.”

A Kulturális Minisztérium, a Népművelési Intézet, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, a megyei és városi művelődési központok, valamint a pedagógusképzők legjobb szakembereiből alakult kutató csoportok sokat tehetnek a közművelődés elvi és gyakorlati továbbfejlesztésében, a tartalmi feladatok és a továbbképzés egységes rendszerének kimunkálásában. (Közművelési Kutató Intézet létesítése is felmerülhet.)

c) A közművelődés feladatainak megvalósítása utójára, de nem utolsó sorban a jó szervezésen múlik. Komoly felkészültséget és felelősséget igényel az irányító-ellenőrző apparátus munkája. A tennivaló világosan kifejezésre jut a Központi Bizottság határozatában: „Szükséges a közművelődés egységes felügyeleti rendszerének mielőbbi kialakítása.” Valóban sürgető feladat, – és itt az „egységes”-re tenném a hangsúlyt –, mert eddig a sok felügyeleti szerv párhuzamos vagy ellentétes intézkedése, esetleg éppen az egymásra váró tételelenség fosztotta meg a közművelődést a célratoró szervező és tartalmi munkától, valamint sok esetben az anyagi támogatástól is.

Más oldalról közelíti meg a Bács-Kiskun megyei párthatározat, amikor azt kéri: – „Városaink alakítsák ki kulturális arculatukat. Vegyék figyelembe a város adottságait – pl. Baja a Duna közelségét, a nemzetiségiek jelenlétét.”

Ennek megvalósítása gyümölcsözően biztosíthatja a haladó közművelődési tradíciók továbbélését és újak meghonosodását. Baja már több éve ezen a helyes úton jár. (Bajai Nyár, Dunamenti Folklor Fesztivál, zenei, képzőművészeti és újabban az irodalmi élet ápolása). Ezeknek az „új hagyományok”-nak sorába lép a Tanítóképző Intézet KISZ-szervezetének évenként visszatérő rendezvénye, a „Kulturális Hét” programja is.

*

Közművelődési feladataink teljesítésével értékes politikai-világnézeti-szakmai munkát végzünk, amellyel szocialista társadalmunk egészét emeljük magasabb szintre. A XI. pártkongresszus irányelvei e témában leszögezi: „Erősítsük tovább a közművelődés világnézeti hatását, növeljük a társadalom tagjainak politikai műveltségét. Értjük el, hogy mind többen folyamatosan művelődjenek, vegyenek részt általános és szakmai oktatásban, továbbképzésben, önképzésben.”

Ennek kívánunk megfelelni a magunk lehetőségeivel, eszközeivel a helyi adottságok figyelembevételével a pedagógusképzés határain belül, az egyetemes közművelődés érdekében.

Daniel Defoe:

ROBINSON

Évszázadok óta az egyik legkedveltebb olvasmány a ifjúságnak. A regény hőse a kalandvágytól üzött fiatalember, aki hajóra száll, hajótörést szenved és egy lakatlan szigeten,

mindenkitől elhagyatva diadalmaskodik a természet erőin.

Az emberi találfékonyság, leleményesség, akaratát hirdeti a regény.

A regény hőse Robinson, a mostoha természetben diadalmaskodó, civilizált ember szimbóluma lett.

(Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest. 1974.)